

Enhed:
Center for Økonomi og
Tilskudsforvaltning

Sagsnr.:
2018 - 1313

Dato:
2. maj 2018

Kommenteret høringsnotat over forslag til bekendtgørelse om ansøgningspuljen til landsdækkende frivillige sociale organisationer og -foreninger

Baggrund

Den nye udlodningslov trådte i kraft den 1. januar 2018. Formålet med den nye lov er at styrke det frivillige foreningsliv. Samtidig skal loven skabe større budgetsikkerhed for faste tilskudsmodtagere ved at sikre dem mod udsving i overskuddet fra spilsekskaberne, hvorved de får mulighed for at prioritere mere langsigtede mål.

På baggrund af den nye lov har Børne- og Socialministeriet udarbejdet et bekendtgørelsesudkast til udmøntning af ansøgningspuljen til landsdækkende frivillige sociale organisationer. Intentionen med bekendtgørelsen er - i overensstemmelse med den nye lov - at videreføre den eksisterende ordning i videst mulige omfang, herunder også ansøgerkredsen for ordningen. Det er dog vurderet, at der er behov for at foretage mindre justeringer i operationaliseringen af de overordnede kriterier med henblik på at sikre en tidssvarende afgrænsning og definition af ansøgningspuljens formål og ansøgerkreds.

1. Hørte myndigheder og organisationer mv.:

Et udkast til bekendtgørelse blev den 15. marts 2018 sendt i høring via Høringsportalen. Det fremgår af vedlagte høringsliste, hvordan man bliver tilkoblet den særlige nyhedsservice (RSS-feed) på Høringsportalen, så man automatisk får besked, når en ny bekendtgørelse fra Socialstyrelsen er i høring. Hensigten er at understøtte en bred høring, hvor alle har mulighed for at indsende bemærkninger til bekendtgørelserne. Derudover er der sendt mail direkte til FSR – Danske Revisorer, Rigsrevisionen og ISOBRO. En nyhed blev endvidere lagt op på Socialstyrelsens hjemmeside den 21. marts 2018.

Socialstyrelsen har modtaget høringssvar fra:

- Børnehjælpsdagen
- Dansk Skoleskak
- Fonden for Socialt Ansvar
- Frivilligrådet og Center for Socialt Arbejde (CFSA)
- FSR – Danske Revisorer
- HOME-Start Familiekontakt
- ISOBRO (indsamlingsorganisationernes brancheorganisation)
- KFUM's Sociale Arbejde
- Mødrehjælpen

Nedenfor er angivet de væsentligste punkter i høringssvarene.

2. Høringssvarene

2.1. Landsdækkende sigte, jf. bekendtgørelsesudkastets § 4

ISOBRO bemærker, at det bør præciseres, at tilskud kan ydes til landsdækkende frivillige sociale organisationer samt organisationer med et landsdækkende sigte.

Socialstyrelsens bemærkninger:

I vejledningen til ansøgningspuljen uddybes det, at: "... organisationen er landsdækkende eller har et landsdækkende sigte ved at have haft aktiviteter i mindst tre regioner inden for de seneste to år eller med deltagelse af borgere fra mindst tre regioner inden for de seneste to år. Der skal være tale om reelle, selvstændige og ikke-kommercielle aktiviteter i alle tre regioner eller et væsentligt antal borgere fra alle tre regioner i aktiviteterne."

Socialstyrelsen finder ISOBRO's bemærkning imødekommet i ovenstående uddybning i vejledningen. Socialstyrelsen finder på den baggrund ikke anledning til at ændre i bekendtgørelsesudkastet.

2.2. Målgruppe, jf. bekendtgørelsesudkastets § 5

ISOBRO mener, at det ikke er hensigtsmæssigt at eksemplificere grupper af borgere som målgruppe for ansøgningspuljen, da det kan komme til at give visse organisationer, der arbejder med disse målgrupper fortrin. ISOBRO mener, at man herved kan komme til at overskride organisationernes beslutningskompetence om, hvilke målgrupper der fokuseres på. ISOBRO foreslår, at eksemplerne fjernes fra bekendtgørelsesudkastet.

Socialstyrelsens bemærkninger:

Socialstyrelsen bemærker, at eksemplerne på målgrupper var tænkt som en læsevejledning og at det ikke betyder, at de nævnte eksempler medfører et fortrin. Dette har alene betydning i forhold til at eksemplificere, hvilke borgere inden for det sociale område, der kan være en del af ansøgningspuljens målgruppe. Eksemplerne på målgrupper er et uddrag fra bemærkningerne til lovforslaget.

Socialstyrelsen imødekommer forslaget, således at eksemplerne udgår fra bekendtgørelsen. Disse vil dog fremgå af vejledningen til ansøgningspuljen, der skal forklare og uddybe bekendtgørelsens bestemmelser.

2.3. Være landsdækkende eller have et landsdækkende sigte, jf. bekendtgørelsesudkastets § 6, stk. 1, nr. 3

ISOBRO bemærker, at kravene til at en organisation regnes for landsdækkende ikke er hensigtsmæssige for store organisationer. ISOBRO anbefaler i stedet, at det nuværende krav om godkendelse efter ligningslovens § 8a fastholdes, og at det sidestilles

med krav om regionale aktiviteter eller medlemmer fra flere regioner. En sådan godkendelse forudsætter, ifølge ISOBRO, bl.a. at organisationen anvender sine midler til fordel for en kreds af personer, der ikke geografisk eller på anden måde er begrænset til et befolkningsunderlag på under 35.000.

Socialstyrelsens bemærkninger:

I overensstemmelse med den nye udlodningslov er det ikke intentionen, at indføre markante ændringer i udmøntningen af ansøgningspuljen til landsdækkende frivillige sociale organisationer. Det er således heller ikke intentionen, at de ændrede operationaliseringer af landsdækkende-kriteriet skal medføre større ændringer i ansøgerkredsen men alene justeringer, som sikrer en tidssvarende udmøntning i overensstemmelse med formålet med midlerne.

I forlængelse af den nye udlodningslov har Socialstyrelsen gennemgået udmøntningspraksissen for ansøgningspuljen for at sikre, at udmøntningen fortsat er tidssvarende og efter formålet med ansøgningspuljen. På den baggrund har Socialstyrelsen konkluderet, at det vil være en mere præcis operationalisering, at organisationerne fremover skal opfylde kravet om aktiviteter i mindst tre regioner eller deltagere fra mindst tre regioner inden for de seneste to år. Det er Socialstyrelsens vurdering, at godkendelse efter ligningslovens § 8a ikke i sig selv sikrer, at organisationer er landsdækkende, idet kravet om et befolkningsunderlag på minimum 35.000 ikke i tilstrækkelig grad sikrer dette.

Socialstyrelsen finder derfor ikke anledning til at ændre i bekendtgørelsesudkastet. For at tydeliggøre, at der ligger en bred forståelse til grund for kriteriet vedr. landsdækkende, vil det imidlertid blive uddybet yderligere i vejledningen, at aktiviteterne i tre regioner eller deltagelse af medlemmer fra tre regioner, for hovedorganisationers vedkommende kan ske på lokalforeningsniveau, såfremt en ansøgende hovedorganisation udfører det landsdækkende og regionale arbejde via lokalforeningerne.

2.4. Vurdering af det sociale element, jf. bekendtgørelsesudkastets § 6, stk. 1, nr. 4

ISOBRO bemærker, med baggrund i servicelovens definition af "den frivillige sociale indsats", at det synes unødvendigt, at der stilles eksplicite krav om, at organisationens sociale indsats skal være organisationens hovedformål eller i det mindste udgøre en væsentlig del af organisationens aktiviteter.

Dansk Skoleskak bemærker desuden, at vurderingen af, hvornår en organisation har et socialt hovedformål eller, at den sociale indsats som det mindste udgør en væsentlig del af organisationens aktiviteter, bør revurderes, idet der eksisterer et bredt felt af sociale organisationer, som er sociale på forskellig vis.

Socialstyrelsens bemærkninger:

Socialstyrelsen bemærker indledningsvist, at der stilles eksplicitte krav for at styrke retssikkerheden og øge transparensen på puljeområdet. Dette er i overensstemmelse med lovforarbejderne til den nye udlodningslov.

I forlængelse af den nye udlodningslov har Socialstyrelsen gennemgået udmøntningspraksis for ansøgningspuljen for at sikre, at udmøntningen fortsat er tidssvarende og sker på bedst mulige vis i forhold til formålet med ansøgningspuljen. Socialstyrelsen har på den baggrund indsat en bestemmelse i bekendtgørelsesudkastet med henblik på at tydeliggøre, at den frivillige sociale indsats skal være central i tilskudsmodtagernes virke. Det understreges, at intentionen om, at organisationerne skal yde en frivillig social indsats er uændret med den ny udlodningslov. Socialstyrelsen vurderer ikke, at tydeliggørelsen af dette krav generelt vil medføre en væsentlig ændring i de organisationer, der vil blive vurderet støtteberettigede.

Derudover uddybes det i vejledningen til ansøgningspuljen: *"Det vil ud fra ansøgers beskrivelse blive vurderet, om den sociale indsats er organisationens hovedformål eller udgør en væsentlig del af organisationens aktiviteter. Den sociale indsats eller aktivitet skal være inden for socialområdet og for eksempel rette sig mod personer med handicap, sociale problemer, psykisk sårbarhed eller lidelser såvel som udsatte børn og unge. Organisationer, der driver aktiviteter, der alene har en generel forebyggende karakter som almindelige kulturelle aktiviteter, idrætsaktiviteter og lignende, falder uden for denne afgrænsning."*

Socialstyrelsen er opmærksom på, at der eksisterer et bredt felt af frivillige sociale organisationer. Derfor vil ansøgningsskemaet til ansøgningspuljen indeholde et punkt til beskrivelse af det sociale element i organisationen.

Socialstyrelsen finder på den baggrund ikke anledning til justering af bekendtgørelsesudkastet.

2.5. Vurdering af det frivillige element, jf. bekendtgørelsesudkastets § 6, stk. 1, nr. 5

ISOBRO bemærker, med baggrund i servicelovens definition af "den frivillige sociale indsats", at det synes unødvendigt, at der stilles eksplicitte krav om, at den frivillige aktivitet eller handling skal udgøre en væsentlig del af organisationens samlede indsats.

Børnehjælpsdagen bemærker, at når der knyttes et væsentlighedskriterium i forhold til den frivillige aktivitet eller handling, uden hensyn til, hvilke målgrupper organisationen arbejder med, kan det medføre en udfordring. Hvis målgruppen eksempelvis er psykisk handicappede, vil krav om en væsentlig frivillig indsats i forhold til en professionel indsats kunne udvande resultaterne af arbejdet. Børnehjælpsdagen foreslår, at Børne- og Socialministeriets definition af frivillige sociale indsatser afspejles tydeligt i bekendtgørelsen.

Socialstyrelsens bemærkninger:

Socialstyrelsen tiltræder, at civilsamfundet er mangfoldigt, og at der er mange forskellige former for frivilligt socialt arbejde. På baggrund af høringssvaret præciserer Socialstyrelsen i bekendtgørelsesudkastets § 6, nr. 1, nr. 5, således at "væsentlig" udgår. I vurderingen af ansøgninger vil Socialstyrelsen endvidere anlægge en relativ bred forståelse af frivillighedsbegrebet til grund.

2.6. Tilskud fra flere udlodningspuljer, jf. bekendtgørelsesudkastets § 6. stk. 3

ISOBRO bemærker, at det bør præciseres, at organisationer ikke kan modtage tilskud til drift fra flere puljer under udlodningsloven.

Socialstyrelsens bemærkninger:

Socialstyrelsen er enig i denne præcisering og tilretter bekendtgørelsesudkastet, således at det fremgår, at hvis organisationen har modtaget tilskud til drift fra andre udlodningspuljer, der fordeles efter lov nr. 1532 af 19. december 2017 om udlodning af overskud og udbytte fra lotteri, kan der ikke ydes tilskud fra denne ansøgningspulje.

2.7. Vedtægter og ledelse i organisationen, jf. bekendtgørelsesudkastets § 9

KFUM's Sociale Arbejde bemærker, at de opstillede bestemmelser om indholdet i organisationernes vedtægter, herunder 4) krav om generalforsamling og 6) betingelser for medlemskab, vil være en begrænsning for en række af de landsdækkende frivillige sociale organisationer, der tidligere har modtaget støtte fra ansøgningspuljen, herunder KFUM's Sociale Arbejde. KFUM's Sociale Arbejde foreslår, at bekendtgørelsen bør tage højde for bredden i ledelsesstrukturer og modeller og understøtte mangfoldigheden på frivilligområdet.

Børnehjælpsdagen bemærker, at de opstillede bestemmelser om 4) krav om generalforsamling og 6) betingelser for medlemskab betyder, at man reelt afskærer alle andre end foreninger fra at søge ansøgningspuljen, herunder fonde. En fond har ikke medlemmer og heller ikke en generalforsamling. Børnehjælpsdagen bemærker i forlængelse heraf, at socialområdet er kendetegnet ved mange forskellige organisationsformer, herunder selvejende institutioner og fonde. Børnehjælpsdagen bemærker, at såfremt de nuværende bestemmelser fastholdes, bør det meldes klart ud, at det alene er foreninger, der kan modtage tilskud fra ansøgningspuljen.

HOME-Start Familiekontakt bemærker, at de forstår de nye tildelingskriterier (§ 9, nr. 4, 5 og 6) sådan, at det kun er medlemsorganisationer med generalforsamling og valgte bestyrelser, der kan tildeles midler fra puljen. Dette betyder, ifølge HOME-Start, at tildelingskriterierne fremover selekterer blandt civilsamfundets landsorganisationer på deres ledelsesmodeller. Dette frygter HOME-Start vil skade de landsdækkende organisationer, der ikke er organiseret med en medlemsstyret ledelsesmodel.

Frivilligrådet og CFSA bemærker, at kravene i § 9, nr. 4 og 6 vedr. generalforsamling

og betingelser for medlemskab vil udelukke en række landsdækkende frivillige sociale organisationer, hvor bestyrelsen i dag udpeges via andre fora og kanaler. Desuden vil kravene kunne være en barriere for igangsættelse af nye beslutnings- og medlemsskabsmodeller blandt organisationer, da dette kan have konsekvens for, om de så vil være tilskudsberettigede. Frivilligrådet og Center for Socialt Arbejde (CFSA) foreslår, at de nævnte bestemmelser fjernes fra bekendtgørelsen.

Mødrehjælpen bemærker, at det er kritisabelt, at ansøgningspuljen fremover kun kan ansøges af organisationer, der er stiftet som foreninger (jf. § 9, nr. 4-6), da det vil betyde, at bl.a. Mødrehjælpen, som er stiftet som almennyttig fond, ikke længere vil kunne opfylde kriterierne for ansøgningspuljen. Mødrehjælpen opfordrer derfor til, at bekendtgørelsen ændres, således at almennyttige fonde fortsat vil kunne ansøge ansøgningspuljen og opnå tilskud.

ISOBRO bemærker, at kravene til vedtægter, herunder krav om afholdelse af generalforsamling samt betingelser om medlemskab, entydigt fremhæver én bestemt type organisationer, hvorved f.eks. fonde, som ellers opfylder servicelovens definition på en frivillig social indsats skrives ud af ansøgerfeltet.

Fonden for Socialt Ansvar bemærker, at frivillige sociale fonde ikke opfylder krav om generalforsamling. De har ingen medlemmer, men registrerede frivillige.

Socialstyrelsens bemærkninger:

Socialstyrelsen tiltræder, at de opstillede bestemmelser til vedtægter og ledelsesform kan medføre en utilsigtet og u hensigtsmæssig indsnævring af ansøgerkredsen til ansøgningspuljen. Dette har ikke været hensigten. På baggrund af ovenstående høringssvar udgår kapitel 5 i bekendtgørelsen. I stedet beskrives det i vejledningen, at tilskudsmodtagere skal være formaliserede organisationer med cvr.nr. og enten skal indsende dokumentation for, at der afholdes årlig generalforsamling, landsmøde eller lignende eller dokumentation for, at de ledes af et styrelsesorgan, hvor mindst ét medlem er uvildigt og uafhængigt af stifterne.

2.8. Tilskudsberettigede udgifter, jf. bekendtgørelsesudkastets § 16

ISOBRO bemærker, at oplistningen af, hvilke udgifter der kan ydes tilskud til, bør skrives som eksempler, da der er tale om driftstilskud.

Socialstyrelsens bemærkninger:

Under tilskudsberettigede udgifter er der foruden oplistningen af specifikke udgifter angivet nr. 9 "Øvrige udgifter indeholdt i ansøgningspuljens formål". Socialstyrelsen vurderer hermed, at der er taget højde for evt. andre udgifter, herunder at der er tale om driftstilskud.

Socialstyrelsen finder på den baggrund ikke anledning til at ændre i bekendtgørelsesudkastet.

2.9. Regnskabsaflæggelse, jf. bekendtgørelsesudkastets § 22

ISOBRO bemærker, at kravet om, at der senest 4 måneder efter regnskabsårets udløb skal indsendes revideret regnskab samt genpart af revisionsberetningen (revisionsprotokollen) er vanskeligt at opfylde for organisationer, hvor vedtægtsbestemte behandling og godkendelse falder efter 30. april.

Socialstyrelsens bemærkninger:

Fristen ændres til 6 måneder, og det indskrives desuden i bekendtgørelsesudkastet, at der i særlige tilfælde er mulighed for at få forlænget fristen i tilfælde af, at organisationen først får godkendt revideret regnskab på et senere tidspunkt.

2.10. Revision, jf. bekendtgørelsesudkastets § 28, stk. 2

FSR – Danske Revisorer bemærker, at det klart bør fremgå af bekendtgørelsen, at tilskudsmodtager er ansvarlig for efterlevelse af lovgivning, sparsommelighed, produktivitet og effektivitet – og bør opstille mål herfor og i hvert fald som minimum for så vidt angår sparsommelighed.

Socialstyrelsens bemærkninger:

Socialstyrelsen bemærker til ovenstående, at det er et krav forbundet med offentlige tilskud, at en revision af et regnskab udføres i overensstemmelse med god offentlig revisionsskik. Det skal desuden bemærkes, at en revision i henhold til SOR kun omfatter de statslige tilskudsmidler, dvs. der er taget højde herfor, hvormed der ikke skal udføres revision af hele organisationen men kun af den del, som tilskuddet vedrører.

Styrelsen finder på den baggrund ikke anledning til justering af bekendtgørelsesudkastet.

2.11. Uanmeldt kasse- og beholdningseftersyn, jf. bekendtgørelsesudkastets § 28, stk. 5

FSR – Danske Revisorer foreslår, at teksten i nr. 5 ændres fra "uanmeldt kasse- og beholdningseftersyn indgår i revisionen" til "uanmeldt kasse- og beholdningseftersyn kan indgå i revisionen".

Socialstyrelsens bemærkninger:

Socialstyrelsen vurderer, at denne justering vil være i overensstemmelse med revisionsstandarderne. På baggrund af FSR's høringssvar justeres bekendtgørelsesudkastets § 29, stk. 5 i overensstemmelse hermed.

2.12. Revisionsprotokol, jf. bekendtgørelsesudkastets § 31

FSR – Danske Revisorer bemærker, at ordet "revisionsprotokol" i § 31 bør erstattes af "revisionsberetning", da kravet om revisionsprotokol generelt er afskaffet.

Socialstyrelsens bemærkninger:

Socialstyrelsen præciserer ordlyden i § 31 fra "revisionsprotokol" til "revisionsberetning".

2.13. Bemærkninger omkring inddragelse og høringsproces

Frivilligrådet og CFSA spørger, hvorfor deres viden ikke har været inddraget i forarbejdet til bekendtgørelsesudkastet. De finder det endvidere kritisabelt, at Socialstyrelsen ikke har sendt bekendtgørelsesudkastet i høring hos hverken Frivilligrådet eller CFSA.

Socialstyrelsens bemærkninger:

I overensstemmelse med den nye udlodningslov har intentionen med udkast til bekendtgørelsen været at sikre stabilitet for den tiltænkte kreds af tilskudsmodtagere. Det har således ikke været intentionen at indføre markante ændringer i udmøntningen af ansøgningspuljen, men alene justeringer, som sikrer tidssvarende kriterier i overensstemmelse med formålet.

Socialstyrelsen har baseret bekendtgørelsen på indholdet i den nye udlodningslov, forarbejderne til denne samt tidligere udmøntninger af ansøgningspuljen til landsdækkende frivillige sociale organisationer. Idet intentionen med bekendtgørelsen ikke har været at foretage større ændringer i kriterierne for ansøgningspuljen, og idet justeringer i operationaliseringen af de overordnede kriterier har til formål at sikre stabilitet omkring ansøgerkredsen, har Socialstyrelsen vurderet, at disse mindre justeringer kunne kommenteres ved en almindelig åben høring. Socialstyrelsen vil dog gerne invitere til åben dialog og vil derfor efter udmøntningen foretage en evaluering med inddragelse af relevante interessenter. Ud fra ønsket om at modtage input til bekendtgørelsesudkastet fra en bred kreds af interessenter og sikre at alle relevante interessenter har mulighed for at afgive bemærkninger til Socialstyrelsens udkast til bekendtgørelse har bekendtgørelsesudkastet været sendt i en åben høring, hvormed alle interesserede har haft mulighed for at afgive bemærkninger.

Dette følger af Socialstyrelsens normale procedure for bekendtgørelser, hvor der er etableret en ensartet og bred høringsprocedure. Alle bekendtgørelsesudkast sendes i høring via Høringsportalen, og alle potentielle interessenter har mulighed for at afgive bemærkninger til bekendtgørelsesudkastene. Interessenter har mulighed for at tilmelde sig en særlig nyhedsservice (RSS-feed) på Høringsportalen, hvorved man automatisk får besked, når en ny bekendtgørelse fra Socialstyrelsen er i høring. Socialstyrelsen har været opmærksom på, at netop denne ansøgningspulje målrettet driftstilskud adskiller sig fra de andre ansøgningspuljer målrettet projektilskud, hvorfor justeringer i denne driftspulje kan berøre organisationer på det frivillige sociale område. På den baggrund har Socialstyrelsen, foruden at følge denne faste brede procedure, i dette tilfælde også udsendt et nyhedsbrev hvor der blev gjort opmærksom på høringen. Der er tillige sendt et høringsbrev til Rigsrevisionen, FSR – Danske Revisorer samt ISOB-RO.

2.14. Bemærkning omkring valg til Frivilligrådet

Frivilligrådet og CFSA efterspørger Socialstyrelsens overvejelser om, hvilken betydning de ændrede kriterier vil få for de foreninger, der er stemme- og opstillingsberettigede til Frivilligrådet.

Socialstyrelsens bemærkninger:

Socialstyrelsen har baseret bekendtgørelsen på indholdet i den nye udlodningslov, forarbejderne til denne samt tidligere udmøntninger af ansøgningspuljen til landsdækkende frivillige sociale organisationer. På den måde sikres det, at udmøntningen sker i overensstemmelse med intentionen bag ansøgningspuljen, som er uændret i den nye udlodningslov. Det ligger udenfor formålet med bekendtgørelsen at forholde sig til, hvilke afledte effekter tilpasningen af kriterierne måtte have for kommende valg til Frivilligrådet, og derfor har dette forhold ikke kunnet indgå i Socialstyrelsens overvejelser.

Socialstyrelsen er bekendt med, at ansøgerkredsen fra udlodningspuljerne anvendes i andre sammenhænge, herunder blandt andet ifm. stemmeberettigelse i Frivilligrådet. Det bemærkes dog, at intentionen med bekendtgørelsen - i overensstemmelse med den nye udlodningslov – er at videreføre den eksisterende ordning i videst mulige omfang, herunder også ansøgerkredsen for ordningen.